

Kan ett byggnadsminne överleva en brand?

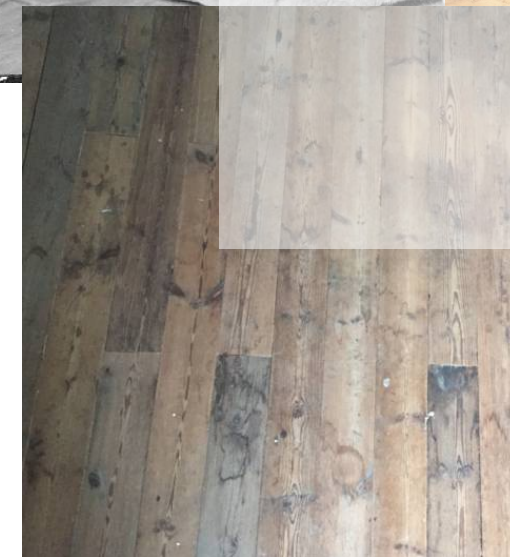
Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Vad är värdebäraren?

- Det taktila värdet
- Det pedagogiska värdet
- Det upplevelsemässiga värdet
- Det vetenskapliga värdet

SÖDRA RÅDA
SAMLA KRYNNERPLÅTS

START BESÖK OSS KALENDER HISTORIA MÅLNINGSRUM BILD & FILM PRESSLUPP VETENSKAP SPONSORING ÖNSKAD RÅD/ANVÄRNIEN

HISTORIA

Den gamla kyrkan

Hösten 2001 brann Södra Råda gamla kyrka ner till grunden. Kyrkan var unik, en av få bevarade medeltida träkyrkor i Sverige och en värdefull del av vårt kulturarv. Inte minst tack vare det medeltida måleriet som pryddes varje vägg av kyrkans vägg- och tak. I följande översikt visar en del av denna fantastiska syn som vi in kyrkorammet.

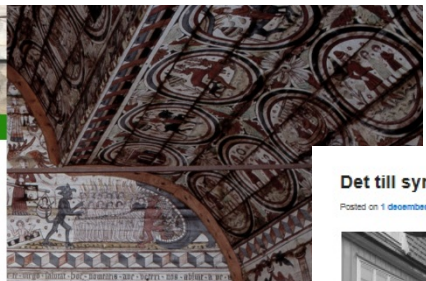
English | | | | | | | |

Sök person, kurs, info.

AKTUELLT FÖRTRÄDNING WORKSHOPS OCH SEMINARIER PROJEKT KUNSKAPSBANK NÄTVERK OM OSS

Hantverkslaboratoriet

Södra Råda
Historiskt var området kring Södra Råda en viktigt

Det till synes yngsta var det äldsta

Posted on 1 december, 2016 by Britt-Marie Böjsgårds

English | | | | | | | |

Sök person, kurs, info.

AKTUELLT FÖRTRÄDNING WORKSHOPS OCH SEMINARIER PROJEKT KUNSKAPSBANK NÄTVERK OM OSS

Hantverkslaboratoriet

Södra Råda projektet

Publikationer

- **Ekfällning med vax**, Film av Anders Lundvang (2015)
- **Virkesberedning**, Film av Gunnar Almevik och Christina Persson (2015)
- **Om skogen i Hökensås**, Film av Anders Lundvang och Christina Persson (2015)
- **En stock drätthuggs och hämtas med häst och kälke**, Film av Anders Lundvang och Christina Persson (2015)
- **Öghnadsåns stockar**, Film av Anders Lundvang och Christina Persson (2015)
- **En stock förhuggs**, Film av Anders Lundvang och Christina Persson (2015)

Branden som möjlighet

- Kunskapsbyggare

- Engagemang och identitet

Stor sorg när Katarina kyrka brann

Bild 1 av 4 Natten till den 17 maj 1990 brann Katarina kyrka i Stockholm. Ett eller förmodades ligga bakom branden. Foto: Dagene Nyheter

PUBLISERAD 2014-02-19

"Rykande ruiner allt som återstår." Så löd rubriken på DN:s förstasida dagen efter den stora branden i Katarina kyrka. Året var 1990 och mycket av den tidigare så ståtliga

Katarina kyrka – en epokgörande återuppbyggnad

En till den 17 maj 1990 brann Katarina kyrka – en av Sveriges finaste barockkyrkor. Vid branden rasade hela läden och klockornas korsade kapellet fullständigt. Sidoskeppens ytterväggar stod kvar, men interiören var helt ödelagd. Omgående beslöt att kyrkan skulle återuppbyggas. Interiören fick en ny skopad med hänsyn tagen till tekniska och liturgiska krav men med bibliska känsla av barokrum.

ENIGHET KRING ÅTERUPPBYGGNAD

En av de viktigaste motiven för återuppbyggandet av Katarina kyrka var att bevara Sveriges finaste barockkyrkor, dels betydelse för stadsbilden – branden väckt stor förståelse bland allmänheten. Riksantikvarieämbetets syn var att det inte handlade om att bevara en ruin utan om en svårt brandskadad kyrka som skulle repareras.

REKONSTRUKTION MED VISSA AVVIKELSER

Färgsättningen av fasaden förändrades till viss del. Kyrkan hade kort före branden fått en ny färgsättning. Den gula kulören blev blå med den gröna kulören på pilasterna är ny. Korrigeringen gjordes för att den arkitektoniska grammatiken skulle stämmas menade man i och förmedel. Detta innebar att kupolen murades upp med kalkbruk och tegel, takskallarna uppfyllades av timmer med sammanfogningar av tappar och trädymlingar och kupolens laster fördes ned på murverket. Inga egentliga förändringar gjordes av stommen, med undantag för sektionering och ventilation mot brand.

En djup kunskap om äldre byggnadsteknik låg till grund för arbetet. Som underlag för rekonstruktionen användes uppmättningsritningar från 1920-talet, en beskrivning i bokverket *Sveriges kyrkor* och en mängd fotografier. Ett stort antal uppmätningar gjordes av de rester som fanns av hopfogningar, uttag i märkron och avtryck i puts. Ett tiotal parallellt till byggnadsrekonstruktionen studerades i detalj och modeller och mer än 500 ritningar producerades under arbetets gång.

Altarpisasten fick en skulptur utförd för en målning – en bildning av den gamla altartavlan. De små skulpturerna som höjde till altartavlan rekonstruerades inte och strålknippen på krypten har blinkvartaren är två adriatiska och mitteligen har samma mött som tidigare. Hidemarks motiv till åter-

Ingemars sadelmakares hus!

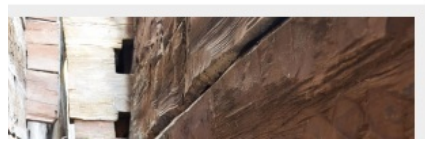
Posted on 24 maj, 2016 by Britt-Marie Böjsgårds

Länsmuseet var i höstas med och dokumenterade rivningen av fastigheten Ciseleören 1 i Eksjö efter den tragiska branden i augusti i fjol. Nu sätter jag och försöker slutföra porten över arbetena, förutom den dokumentation vi gjorde på plats tog vi också ut tryckt 50-tal sågskivor för dendrokronologisk analys, en analysmetod som kan ge ett bra avverkningsår som det finns bevarad bark eller vankant (ytan närmast under ken). Metoden bygger på att trädens årsringar varierar, under år med varma och foga sommar bildas bredare årsringar än om det är kallt eller torrt, men även en andra lat- och miljöfaktorer har betydelse, som t.ex. luftfuktigheten, vindexponering och djup under vintern. De flesta träd av samma art inom samma geografiska region visar likartade serier av breda respektive tunna årsringar. Överlappande ringserier från träd som levit under olika tidsperioder kan bindas samman till långa tidsrymdiga kronologier, referenskurvor, som kan sträcka sig flera tusen år tillbaka i tiden. Och som ger en mycket säker datering. (När vankant saknas blir dateringen inte exakt på året men kan beräknas utifrån splint och kan ge en maximal variation på 2 år avseende tall.)

Exempel på en sågskiva, denna är daterad som avverkad vintern 1755/56. Stocken har utgjort bettenstall, kanske vald till detta bruket utifrån den skada man kan se nära kärnan, vid en skada överkallar tridet skadan och ett hårt kärntvått väte bildas.

rupparten av de dendrokronologiska analyserna utförda av Lunds universitet är klara nu återstår det att försöka tolka resultatet. Vissa resultat är glasklara och bekräftar vår väg och noterade på plats, som till exempel när den sista väggen mot nfästigheten i norr revs. Väggen in mot vreden, eller stolparummet som det då stadgade brandutrymmet på 1½ alm mellan två fastigheter kallades, var i stora r intakt från byggnaden. Den nedre delen av väggen bar bilningsspår efter ett smalt gg, utom på ytor där materialet var spräckta ur stocken utan efterbyggnad.

och då inte bara nuvarande och före detta Eksjöbor. satsen har jag träffat personer på plats men också troligtvis i ett tråkigt sätt att rå ökad kunskap, men också se som ett sätt att hedra och bli till ett järden.

och då inte bara nuvarande och före detta Eksjöbor. satsen har jag träffat personer på plats men också troligtvis i ett tråkigt sätt att rå ökad kunskap, men också se som ett sätt att hedra och bli till ett järden.

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Ange sökord eller fras

- AKTUELLT
- OM RIKSANTIKVARIÉAMBETET
- HITTA INFORMATION
- KULTURARV
- LAGAR OCH STÖD
 - Kulturmiljölagen (KML)
 - Forminnen (2 kap.)
 - Byggnadsminnen (3 kap.)**
 - Vägledning
 - Antikvarisk
 - Inriktning
 - Kyrkliga kultur
 - Utförelse och e remål (5-8 kap)
 - Kulturarvsbrot

Du är här: [Hem](#) // [Lagar och stöd](#) // [Kulturmiljölagen \(KML\)](#) // [Byggnadsminnen \(3 kap.\)](#)

Byggnadsminnen (3 kap.)

I tredje kapitlet av Kulturmiljölagen finns bestämmelser om byggnadsminnen, h

En byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde får förklaras som byggnadsminne av länsstyrelsen. Bestämmelserna får också tillämpas på parker, värdgårdar eller andra anläggningar.

Bestämmelserna i 3 kap. reglerar i huvudsak följande del av värdgårdsbyggnadsminnen som utgör ett kulturhistoriskt värde.

Vad styr bedömningen?

- Kulturhistoriskt värde och kontext
- Lagstiftning, föreskrifter och vägledning
- Ekonomi och yttre omständigheter

Vägledning för tillämpning av Kulturmiljölagen

Byggnadsminnen

Kommentar till dom gällande hävning av byggnadsminne (3 kap 15 §)

Vägledning för tillämpning av Kulturmiljölagen

Byggnadsminnen

Kommentar till dom gällande hävning av byggnadsminne (3 kap 15 §)

ett följer att
dömningar

a talar om på
avseenden
samma om det

dsminne,
hävande av

Tre händelser – tre ställningstaganden

Remma by, Norra Unnaryd sn, Jönköpings kommun och län

- Byggnadsminne redan år 1935
- Hembygdsgård på ursprunglig plats
- Branddrabbad år 2013
- Bedömningen hänger i luften

Vallby säteri, Skirö sn, Vetlanda kommun i Jönköpings län

- Byggnadsminne sedan år 1991
- Ifrågasatt från start
- Branddrabbad år 2012
- Försäkringsbolaget skjuter byggnadsminnet i sank

Ciselören 1, Eksjö kommun i Jönköpings län

- Byggnadsminne sedan år 1993
- Del av en helhet
- Branddrabbad år 2015
- Återuppbyggnad som ändring

